

Berrufau, V. Brufau

BERRUGA

Orònim repetit en diverses comarques, designant petits turons d'escassa altura, per comparació amb les berrugues de la pell animal. *La Berruga*, Rip.: el cim més oriental de la serra de Mogrony, a la partió entre Gombren i Campelles, 2 h. a l'O. del Baell (1935).¹⁰ En el Maresme, els pescadors prenen com senya un seguit de turonets que veuen a l'horitzó NE., més enllà de Malgrat, terra endins de Blanes: així els de Sant Pol (Jaume Pujol, llista p. p. la revisteta local «Ideal», juliol 1957): «més enllà vénen els *Berru-*¹⁵ *guells*, més petits» (ibid., i aquests jo ja recordava que me'ls mostraven els pescadors en petites navegacions pesqueres, de 1920-1925).

Berruga així mateix, a Mall. te. Caimari-Selva, hi ha la poss. *Sa Coma*, que altres anomenen *Sa Coma*²⁰ *d'en Berruga* (XL, 61.20, m. Despuig, Masc. 5H5) determinatiu referent sens dubte a una rocassa que li diuen *En Berruga* (amb l'*En/Na* que posen els balears als noms d'accidents orogràfics).

DERIV. Vora l'Ebre anotarem *bəruġat* a. 1923, el²⁵ meu pare i jo, per a «tres penyes terroses, prop d'Aldover i del riu» (així ho posa ell també en la descripció del viatge del Bajalta per l'Ebre (Silèn, o. c. 102b 14). Documentat des de molt antic, amb assimilació *e-u > o-u* (com en el dialectal *borruga*, veg. l'article³⁰ *berruga* del *DECat*), en una afrontació d'unes terres prop de Tortosa: «a circio in rupe de *Borrocato*» a. 1198 (*Cart. de Poblet*, 118: on hom ha llatinitzat *-ug-* en *-uc-*, no sense influència del cat. *roca*, a causa de la naturalesa del lloc). Ben detallat en un doc. torosí de 1341: «--- no gos metre bestiar en les heretats --- tro al torrent d'Aldover, et del estret de *Borrugat* tro a Campredon --- seguint, serra serra, aygues vessants, tro al dit estret de *Borrugat*» (*BABL XI*, 425-6). És a dir: fou construcció adjectival < *estret berrugat*⁴⁰ 'l'estret de les tres penyes berrugues'.

Un altre: *El Berrugat* és una masada o llogaret, alt en el vessant esq. de l'alta Ribagorçana te. Espluga de Serra (damunt Casterner de les Olles, aigües avall del Pont de Suert); pron. *lo beŕuġat* a Taüll (1952 XIII,⁴⁵ 154); *lo boŕuġat* a Barruera, *lo buŕuāt* a Erill (1955 XIII, 166, 161); *lo buŕuġat* oí Casac. (1920) al Pont de Suert, i *buŕuġézos* gentilici, a Noals; Reig Vilardell (*Monogr. de Cat.*) recollí *Borruga* com a masada; i *GGC 36* «vall de *Burrugat*». És un escarit vessant,⁵⁰ ple de rocat: l'etimologia és, doncs, la mateixa que en el nom de l'Ebre.

Descartem com molt menys fundades la temptació de relacionar-ho amb el nom val. *Rugat* (suposant combinació amb *Abu-*, cosa ja descartada per la geogra-⁵⁵ fia en el de l'alta Ribagorçana) o amb el cast. *berrueco* 'penyal'; o tot enllaç amb el cat. *roca* o el seu ètimon pre-romà.

Encara un incert derivat: com a possibilitat dubtosa penso si ve de *berruga* el nom del Serrat de *beba-*⁶⁰

ŕies pujant de Gotarta cap a Igüerri, allí on comença el camí d'Esperan (damunt Pont de Suert) (Terrado, 1990); cert que no es veu quin paper hi fa *be-*: potser *bes-*, com qui diu 'mig-berrugues'? La noció de⁵ 'roques a mitges' seria potser partint de la mateixa idea que ha donat lloc al nom que els de Gotarta donen al mateix lloc: *Les Rellasses* (pròpiament 'els tren-calls') (*DECat VII*, 49b21). O és derivat de *beure*? Suposant < *bev-arr-oses*? Ara hi han fet una gran bassa.

Berrús, V. Borrossos

BERT-

Noms de llocs trets de NPP d'aquesta arrel germànica.

1) *Berta*: (a) *La Berta* vt. te. Gisclareny. (b) *Coll de Berta* a. 1245, afr. de St. Pere Cercada (CCandi, *St. Hilari Sacalm*, p. 51). (c) *Can Berta* te. Roses (XLV, 113). (d) *Can Betra* te. Maurellàs-Riunoguers (sota la Cova de les Encantades, xxiv, 158-26) [< *Bertra*, amb repercussió]. (e) «Domum Ste. Marie de Monte de *Betre*», afrontació N. de Peracamps a. 1084 (Arx. de Solsona). (f) *Vilarbert* (Capbreu SdUrg.); no hi ha un Berht(o) en l'*Onom. Cat. d'Aebischer*, p. 21, però sí *Hariberht/Heribertus* (p. 26), doncs, compost amb VILLA, no amb VILLARE.

2) *Berters*, lloc antic prop de Rubí (o St. Cugat) a. 1134 (*Cart. St. Cugat III*, 110), «*fonte de Berters*», mateix any (*Cart. id. III*, 431). BERHT-HARIS, format amb el freqüentíssim -HARI (Först. 761).

3) (a) BERTÍ (vt. de cases esparses, i església, dalt dels cingles del mateix nom (entre Montmany i St. Quirze Safaja).

Pron. oïda: *bartí* a molts punts de la rodalia, any 1923 ss.

DOC. ANT. S. XII, c. 1100: *Bertino*, a totes tres llistes de parròquies de Vic p. p. Pladevall («*Osona*», 1984, p. 72); princ. S. XIII: *Bertino* (Ripoll Vilamajor, IV, 4). 1259: «*mansos --- de Bertii*» (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 444). 1330 i 1339: *Bertino* (*Misc. Griera I*, 374, 387). És també cognom empordanès.

(b) Per al compost *castell de Rocaberti* (Emp. i Segarra), anticipem que aquell ja es documenta *Casttrum Bertini* a. 948 (*Cat. Car.* II, 231.12), veg. *Roca-*

(c) *Bertins* prop Subirats i Ordal a. 1078, doc. de l'Arx. de Solsona. (d) *Pla de Bertis*, dalt de la serra de Rocacorba (oït a Pujarnol, XLIV, 131): amb reducció de *-ns > -s*, fenomen que s'havia estès fins al Ter, a l'Edat Mitjana (cf. *Camós < Camons, Rabós < Ro-vaons* etc.).

Del NP germ. BERHTIN (Först. 283).

4) (a) *El Bertolí* mas te. Vidrà (XIII, ape., p. 14). (b) *Cal Bertolí* te. S. M. de Sobremunt (XLVI, 147.8). (c) I «lo mas d'en *Bertolí* de l'Erola» a. 1518 (*Spill Cbo.*, prop de Cerc, fº 104r). De *Bertolí* com a nom